

likalniku, kakor ti! Vidite, tega nečem, da bi se vi preveč ponašali; zakaj otroci morajo biti vedno ponižni ter pomniti, da še niso pojedli vse modrosti z veliko žlico. No, sicer pa le veseli bodite, da sem vam še toliko zaupal: prav nikomur še nisem povedal toliko o likalniku, kakor vam, pa vam bom še o drugih stvareh, samo — danes ne.

Kajtimar.

Počitniški spomini.

(Piše Basnigoj.)

(Dalje.)

II.

Janko in murček sta bila odslej zvesta tovariša. Še celo po noči je bival škorec v Jankovi spalnici. Zvečer je škorec navadno preje kakor Janko kimal in šopiril perje na palčici, ki mu jo je Janko napravil v sobi. Ko je Janko prihajal spat, sanjalo se je vže vselej porednemu škorecu. Janko je trdil, da je večkrat krehal in se opotekal na palčici, ne da bi se bil vzbudil. Janko ga je zasramoval, češ, kakov zaspaneec da je. Škorec se ni dosti zmenil. Le s kljunom je plastnil po njem, če ga je Janko drezal.

Ali zjutraj je bilo pa narobe. Janko ni bil tak, da bi mu solnce na posteljo prisvetilo. Ali s ptiči vred pa tudi ni vstajal. Zato mu je škorec večkrat vračal večerno nagajanje. Pričel je kričati na vse zgodaj, in če se Janko ni zmenil za vpitje, priletel je k postelji, sedel na kónenico in tam kričal. Če pa še ni bilo dovolj, spravil se je Jankotu na glavo in ga prav pošteno zlasal tako, da je moral Janko večkrat skriti glavo pod odejo, da se je rešil nadležneža. Škorec je pa potem navadno po sobi gospodaril in vse pretaknil, kar je mogel. Svetle reči ni mogel trpeti. Vse je prevrnil, če je mogel, pa tudi odnesel.

Nekoč obišče strica Tomaža Jankotova teta. S tisto sta bila pa posebna prijateljca vže od nekdanj. Zato ni prišla nikdar k Mlakarjevim prazna. Če drugi ne, Janko je dobil gotovo lepo darilce: igračo, sadje, sladčice ali šmarno petico. Toda ko je slišala, da je Janko prvi, ni padla več šmarna petica, marveč križavec, srebrnik — vi ga morda še videli niste nikoli — da se mu je roka obesila. Odvrnil je za oba tista, ki ju je bil dal za murčka. In Janko je bil vesel in ni se menil za srebrnika. Sedaj je bil tako bogat, kakor prej, pa še murčka je imel.

Tega je morala videti tudi teta. Ali kje bi se bilo Jankotu sanjalo, da teta ne mara ptičev, posebno tako velikih in črnih ne, kakor je bil Jankotov škorec. Lep tudi ni bil; zakaj marsikako pero v repu ali perotnici mu ni več stalo tako, kakor se je bilo prvotno prirastlo. Janko ga je v časih precej nemilo pogladil, če je bil le presiten in zato mu je presukal črno perje. Ali to še ni bilo vse. Murček tudi ni vedel, da soba ni gozd ali log, kjer uganjaj, karkoli se mu poljubi. Zato je bilo slediti po tleh in po mizi vse polno rogovilastih stopinj murčkovih. Tu je včasih gazil po blatu potem pa ‚frk‘ skozi okno v Jankovo sobo. Ko teta vidi, kako je soba onečejena, zgrozi se nad ptičem in Janku svetuje —

no, skoro ukaže mu — naj ga izpusti. Janko je sicer zatrjeval, da ne gre od njega, čeprav bi ga podil — ali moral je obljubiti teti, da se ne bo zmenil zanj in ga puščal v sobo.

Hudo je bilo Jankotu. Ali teta je le teta, in križavec tudi ni, da bi se človek ne pobrigal zanj. Zato naprosi deklo, da mu posodi kurnik. Vanj zapre murčka in ga nese na skedenj. Zobjanja mu je nasul v koritce, vode nalil v skledico in tolažeč ga, da bo kmalu prost, poslovil se je od njega.

Teta se res ni dolgo mudila pri strijcu. Tri dni je bil murček v zaporu. Ko zasiže zora četrtega dne, napregel je hlapec, in teta se je odpeljala do bližnje postaje. Janko jo je spremljal.

Na skednju murček ni miroval. Vedno je kričal in krakal, da so vsakega ušesa bolela, če ga je moral poslušati. Najbolj revež je bil pastir. Vsako jutro mu je prikrajšal spanje za dobro uro. Pastir je spal na senu. Ko je torej tisti dan videl, da odhaja teta, odprl je kurnik in osvobodil murčka zapora, sebe je pa rešil sitnega kričača.

Murček je najpreje zletel na vrt. Tam je sedel na staro hruško ter si pretegnil perotnice in vse ude. Vse mu je bilo vže zastalo v kletki. Potem je nekoliko pofrčal po vrtu in pogledal tudi h kokošim, pri katerih je večkrat zobal. Uprav jim je potresala dekla zrnja. Hlastno so se spopadale kokoši za živež. Tudi škorec je bil hitro med njimi. Ne ve se, ali je bil zares lačen, kali. Saj je imel v zaporu vsega na izbiro. Morda ne diši tako jetniku, kakor svobodnemu človeku. Krivice pa škorec ne bomo delali, če trdimo, da se je zato spopadal za zrnje, da je nagajal kokošim in drobnim piščekom. Ponosni petelin je tudi zapazil murčkovo nagajivost. Zato je jezno pogrkoval in stopal tako, da je brusil z ostrogami ob tla, kakor bi hotel reči: „Če se ne izgubiš, izkusil boš, da me ne srbe zastonj ostroge.“ Murček se ni menil za petelinove grožnje; vedno drznejši je bil. Ko hlastne drobno pišče po istem zrnju kot škorec, udari je murček tako, da se ščebetaje prevrne. Takrat nastane pravi svitek med perotnino. Petelin se zakadi s silno jezo nad murčka, kokoši zbeže, piške pa za kokljo. Vže je perje letelo od murčka in ne ve se, če bi bil prišel živ iz petelinovih krempljev, ko bi ga ne bila rešila dekla.

Ali paglavец murček se ni menil mnogo za ta napad. Zletel je na Jankovo okno in nekaj časa kričal in zmerjal petelina. Potem si je pa oskubel potrto perje, drugo si uredil in izginil skozi okno v sobo. Jankota seveda ni bilo notri, ker je spremil teto. Škorec se je oblastno sprehajal po sobi, kakor bi hotel pokazati: „Če Jankota ni, gospodar sem tukaj jaz.“

Po stari navadi je kljuval in stikal po omari in drugodi. Posebno všeč so mu bili svetli gombi pri Jankotovih hlačah. Mnogo jih je poskušal odtrgati. Kavsal je in vlačil gomb tako dolgo, da je stebel hlače na tla. — Janko jih je bil pustil na postelji, ker je oblekel praznje za tetino spremljevanje. — Komaj so hlače na tleh, zatrklja se po tleh Jankotov križavec. Vsled samega veselja ga je nosil ta neprevidnež s seboj in ga ni hranil pri strijcu ali v svoji miznici. Ko murček zagleda svetlo stvar, plane k njej in pobravši jo smukne skozi okno pa na sosedov vrt. Tam so stali pred hišo otroci. Zapazivši škorcea, ki je sedel na suho vejo hruške preddurnice, začeli so ga kazati drug drugemu: „Viž ga,

Jankotov murček, Jankotov murček!“ Sosedov Lojzek je pogledal še bolj natančno in vzkliknil: „Denar ima v kljunu!“ In vsi so zagnali silen vrišč in javsk: „Murček denar kradel, murček tat, tat, tat!“

V tem pridrdra po cesti voz — Janko se je vračal s postaje. Vsi kričijo nad njim in kažejo na murčka. Hlapec obustavi konja, Janko poskoči z voza in kar v jedni sapi povprašuje: „Kdo ga je izpustil? Komu je vzel denar? Čegav je srebrnik?“ Ali dečki mu niso drugega vedeli povedati, da je uprav kar pri-

frčal od doma z denarjem v kljunu. Tedaj Jankota spreleti strašen sum: „kaj, ko bi bil moj križavec?“

Skoči domov. Hlače na tleh, križavca pa nikjer. Hiti nazaj, vabi, prigovarja, hvali, ošteva murčka. Toda vse je bob ob steno. Murček plena ne da in tudi za Jankota se ne zmeni. Nagajivo poletava od drevesa do drevesa, Janko in dečki pa za njim. Prišli so vže konec vasi. Tam je bil precej globok tolmun, kjer so napajali pastirji. Škorec obsedi na jelši ob tolmunu.

„Ah, če mu pade v vodo, nič več ga ne bo,“ vzdihne Janko in zajoka. V istem trenutku zažvižga v zraku: „fiii, fiii.“ Skopec se je vozil nad tolmunom. Murček je dobro poznal ta glas; zbal se je, zletel, zakričal — in plusk — je padel križavec v tolmun. Nič več ga ni bilo. Janko je jokal, dečkom se je pa tudi milo zdelo, ker se jim je tožilo po križaveu. Janko je iskal tolažbe pri strijci. Ta je pa rekel: „Šiba se ti spodobi, šiba, ne pa tolažba. Ali je treba otrokom nositi denar pri sebi? Kar imaš, spravi, ali daj spravit, da ne izgubiš in ne zapraviš po nepotrebem!“

Janko si je otrl solze in tiho žaloval, ker je bil sam kriv nesreče.

(Dalje prihodnjič.)

Iz naše vasice.

(Piše Janko Barlà.)

XXII.

lej, to je bilo življenje v tistem času, ko mi je bilo domače dvorišče pol sveta. Odigralo se je ondi dovolj prizorov za veselo otročje srce. Od ranejšega jutra pa do poznega večera bilo je ondukaj vedno dovelj zabave!

Zvezde, lesketajoče zvezdice, še niso začele ugaševati in mesec je še v vsem svojem veličanstvu kazal svoje okroglo, debelo lice, ala, vže se je oglasil tam nekje pri sosedovih zgodnji pevec v visokem, zategnjenem glasu sè svojim: kikiriki. Seveda jaz sem to malokdaj čul, ker sem še tačas prav gotovo debelo „štreno vlekkel,“ pač so pa to čuli drugi vaški petelini, kateri so se jeden za drugim oglaševali, ta visoko, oni hripavo, tretji zategnjeno, dokler se je naposled zazdelo tudi našemu velikemu cápanu, s kosmatimi nogami, da tudi on svojo reče, in oglasil se je v globokem glasu, kakovega je premoglo le njegovo grlo sè svojim: kukurukuuu. Dolgo časa ni bilo nobenega odgovora, kakor da se ne usoja nobeden tekmovati s takovim velikanom in kakor da se mu vsi čudijo, dokler se ni začel zopet: kikiriki prvega pevca, a za njim se je oglasil ostali pevski zbor, češ: Jutro je, vže se daní, kikirikikiriki! In res, kakor da so to čule tudi zvezdice gori na temno modrem nebu in jedna za drugo je začela ugaševati. Le mesec, nagajivi mesec, se ni dal, kot da hoče reči, kdo bo meni zapovedoval, saj sem na nebu vendar le jaz gospodar. Vendar ne bode dalo! Tam na vzhodu je bilo vedno bolj svetlo, pokazal se je rudečkasti sij, a rumenkasta svetloba mesečeva se je vedno bolj zgubljevala, dokler ni postal naposled velika bleda krogla, kar je ošabneža tako razjezilo, da se je, ko se je nasmejalo na vzhodu zlato solnčeece, popolnoma skrtil na nebeškem obzorju. Hočeš, nočeš, moraš!

Evo mladega jutra, evo novega življenja v naši vasici. Hišna vrata so se odprla, a za njimi precej tudi ona gori nad svinjakom, kjer je prenočevalo krilato kokošje krdelo s ponosnim cápanom, kateremu je bilo vže težko čakati božjega dne gori v oni temni ječi, katera je bila sicer malo neugodna, vendar potrebna, da se ne priplazi odkod smrdljivi dihur in zvita lesica, kakor poje pesem: